

Dominika Rank - streszczenie pracy doktorskiej:

*Kształtowanie się współczesnych tożsamości wśród żydowskich intelektualistów miasta Brody w XIX wieku.*

Promotor: Dr hab. Michał Galas UJ

Co-Promotor: Prof. Yaroslav Hrytsak UKU

Rozprawa doktorska przedstawia procesy kształtowania się współczesnych tożsamości na podstawie biografii i twórczości pięciu żydowskich pisarzy z miasta Brody (Josepha Rotha, Hermiony Naglerowej, Josepha Ehrlicha, Leo Herzberg-Fränkela i Hermanna Menkesa) w XIX wieku. Autorka analizuje jak wspomniani autorzy konstruowali własną tożsamość, często potrójną, i jak te konstrukcje zmieniały się wraz z wyzwaniem czasu. Autorka bada również, w jaki sposób lokalne warunki miejskiego środowiska Brodów i ogóle czynniki społeczne wpływały na przejawianie się tożsamości w schyłkowym okresie imperium Austro-Węgierskiego. Doktorat omawia także problem kryzysu tożsamości i ich częściowej stygmatyzacji.

Pierwszy rozdział rozprawy poświęcony został historii Żydów w Brodach oraz pisarzom literatury-getta (Menkes, Ehrlich, Herzberg-Fränkell), pierwszym przedstawicielom nowoczesnej tożsamości wśród inteligentów żydowskich w Galicji. Drugi rozdział dotyczy kształtowania się pamięci i tożsamości w warunkach rosnących ruchów narodowych, takich jak polski nacjonalizm romantyczny (Naglerowa). Trzeci rozdział poświęcony jest kryzysowi tożsamości Josepha Rotha i wpływowi tego kryzysu na kształtowanie się osobistej pamięci i sztuki narracji.

Życie i twórczość pięciu wspomnianych autorów wyrażają głębokie wewnętrzne sprzeczności w ich mieszanych tożsamościach. Jasne jest, że w każdym przypadku głębokość kryzysu była inna. Podczas gdy polsko-żydowska tożsamość narodowa mogłaby zostać zintegrowana, nawet w trudnych warunkach XIX w., czego dowodem był przykład Naglerowej, to potrójna tożsamość austriacka jako szczególnie zjawisko zniknęło wraz z upadkiem imperium habsburskiego.

Każdy element potrójnej tożsamości był więc zagrożony: Po pierwsze, austriacka tożsamość polityczna utraciła swój byt. Po drugie, Niemcy hitlerowskie sprzeciwiły się prawu Żydów do przedstawienia niemieckiej kultury jako własnej. W związku z tym niemiecka tożsamość kulturowa Żydów uległa kryzysowi. Po trzecie, żydowska tożsamość religijno-etniczna była stygmatyzowana od kiedy przynależność do narodu żydowskiego stała się społecznym piętnem.

Kreatywne dzieła Józefa Rotha opisywały, że kryzys może być tak głęboki i destrukcyjny, że dana osoba nie może stworzyć nowych systemów identyfikacji. Refleksje Rotha były najbardziej żywe. Jego biografia wyraźnie ilustruje złożoność sytuacji i poziom wyzwań, które miały wpływ na tożsamość wykształconych Żydów z Europy Środkowej i Wschodniej.

Wyniki przeprowadzonych badań wykazują, że żydowska tożsamość hybrydowa powstała w wyniku procesów modernizacji, asymilacji, emancypacji, sekularyzacji i integracji żydowskich intelektualistów w Brodach, żyjących w liberalnym imperialnym systemie politycznym. Zjawisko potrójnej tożsamości możliwe było tylko w warunkach liberalnego ponadnarodowego państwa i nie przetrwało ono w środowisku ideologii narodowych.

Dominika

Rank

Rank

28.09.2017